

Ασκήσεις στα βαρύτονα (φωνεντόληκτα και αφωνόληκτα) ρήματα της ενεργητικής φωνής

- Για τις καταλήξεις των βαρύτονων ρημάτων στην οριστική μπορείτε να ανατρέξετε στον πίνακα του ρ. λύω (σελ.164 και 166)

<u>Χρόνοι που παίρνουν μόνο αύξηση</u>	<u>Χρόνος που παίρνει αναδιπλασιασμό</u>	<u>Χρόνος που παίρνει και αύξηση και αναδιπλασιασμό</u>
<u>Παρατατικός</u>	<u>Παρακείμενος</u>	<u>Υπερσυντέλικος</u>
<u>Αόριστος</u>		

Άσκηση 1^η : Να μεταφέρετε τα ρήματα των παρακάτω προτάσεων στην οριστική ενεστώτα και μέλλοντα (στο ίδιο πρόσωπο και στον ίδιο αριθμό):

Θα σας βοηθήσει στον σχηματισμό του Μέλλοντα ο παρακάτω πίνακας.

Χειλικός χαρακτήρας π, β, φ (πτ) + σ → ψ

τρέπ-ω → τρέπ + σ-ω → τρέψω

βλάπτω (θ. βλαβ-) → βλάβ + σ-ω → βλάψω

Ουρανικός χαρακτήρας κ, γ, χ (ττ, σσ) + σ → ξ

λέγ-ω → λέγ + σ-ω → λέξω

τάττω (θ. ταγ-) → τάγ + σ-ω → τάξω

Οδοντικός χαρακτήρας τ, δ, θ (ζ) + σ → αποβάλλεται ο οδοντικός χαρακτήρας και μένει το -σ-

πείθ-ω → πείθ + σ-ω → πείσω

ψεύδω → ψεύδ + σ-ω → ψεύσω

α. Τῆς πόλεως ἦρχον (ρ. ἄρχω) οἱ πλούσιοι. (_____ / _____)

β. Οὐκ ἔπεισαν τοὺς συμμάχους οἱ τῶν Λακεδαιμονίων πρέσβεις. (_____ / _____)

γ. Δαρεῖος ἔπεμψεν ἄγγελον εἰς τὰς Ἀθήνας. (_____ / _____)

δ. Οἱ Πέρσαι ἐκήρυζαν τὸν πόλεμον τοῖς Ἀθηναίοις. (_____ / _____)

ε. Οἱ παῖδες ἐφύλαζαν τὰς τοῦ πατρὸς συμβουλὰς. (_____ / _____)

Άσκηση 2^η : Να μεταφέρετε τα ρήματα των παρακάτω προτάσεων στην οριστική παρατατικού και αορίστου (στο ίδιο πρόσωπο και στον ίδιο αριθμό):

Μην ξεχνάτε όσα μάθατε για την αύξηση!

1. Η αύξηση

Τα ρήματα στην **οριστική** των **ιστορικών χρόνων**, δηλ. του παρατατικού, του αορίστου και του υπερσυντελικού, παίρνουν στην αρχή του θέματος **αύξηση**, η οποία δηλώνει το **παρελθόν**. Υπάρχουν δύο είδη αύξησης: η **συλλαβική** και η **χρονική**.

ρήματα που αρχίζουν
από **σύμφωνο**

ρήματα που αρχίζουν
από **φωνήεν** ή
δίφθογγο

συλλαβική αύξηση

προσθήκη ενός έ- πριν από το θέμα	
λύω	→ έ-λυ-ον
γράφω	→ έ-γραφ-ον

χρονική αύξηση

έκταση του αρχικού βραχύχρονου φωνήεντος			
α, ε → η	άρχω → ἤρχον	ἐλπίζω → ἤλπιζον	
αι, ει → η	αἶρω → ἤρον	εἰκάζω → ἤκαζον	
ο → ω	ὀρίζω → ὤριζον		
οι → ω	οἰκίζω → ὤκιζον		
ι, υ̅ → ι̅, υ̅	ἰδρύω → ἰδρυον	ὕβριζω → ὕβριζον	
αυ, ευ → ηυ	αὕξω → ἡὔξον	εὕδω → ἡὔδον	

Παρατηρήσεις

- Τα **ρήματα που αρχίζουν από ρ-**, όταν παίρνουν αύξηση, γράφονται με **δύο ρ**, π.χ. *ρίπτω* → *ῥριπτον*.
- Στα σύνθετα ή παρασύνθετα^[1] ρήματα με **α'** **συνθετικό πρόθεση**, η αύξηση μπαίνει **μετά την πρόθεση**, π.χ. *ἀπάγω* → *ἀπῆγον*, *ἐκφέρω* → *ἐξέφερον*, *ἐγκωμιάζω* → *ἐνεκωμιάζον*.

α. Ὁ ἀγαθὸς φίλος ἑαυτὸν τάττει πρὸς πᾶν τὸ ἐλλεῖπον τῷ φίλῳ. (_____ / _____)

β. Οἱ σύμμαχοι κινδυνεύουσιν. (_____ / _____)

γ. Ὁ παιδοτρίβης τοὺς παῖδας γυμνάζει. (_____ / _____)

δ. Πιστεύω εἰς ἓνα Θεόν. (_____ / _____)

ε. Ἀγαμέμνων τὴν θυγατέρα Ἰφιγένειαν ἐν Αὐλίδι θύει. (_____ / _____)

Άσκηση 3^η : Να μεταφέρετε τα ρήματα των παρακάτω προτάσεων στην οριστική παρακειμένου και υπερσυντελικού (στο ίδιο πρόσωπο και στον ίδιο αριθμό):

Μην ξεχνάτε όσα μάθατε για τον αναδιπλασιασμό!

1. Ο αναδιπλασιασμός

Οι συντελικοί χρόνοι, δηλαδή ο παρακείμενος, ο υπερσυντελικός και ο συντελεσμένος μέλλοντας, έχουν στην αρχή του θέματος **αναδιπλασιασμό** σε όλες τις εγκλίσεις και στους ονοματικούς τύπους (απαρέμφατο, μετοχή).

Είδη ομαλού αναδιπλασιασμού

	Το ρήμα αρχίζει από:	είδος αναδιπλασιασμού
Α.	1. απλό σύμφωνο (εκτός του ρ-)	
	2. δύο σύμφωνα, από τα οποία: το πρώτο είναι άφωνο (κ, γ, χ, π, β, φ, τ, θ) και το δεύτερο υγρό ή ένρινο (μ, ν, λ, ρ)	επανάληψη του αρχικού συμφώνου + ε λύω → λέλυκα γράφω → γέγραφα
Β.	1. διπλό σύμφωνο (ζ, ξ, ψ) 2. ρ-	συλλαβική αύξηση (βλ. Ενότητα 7) ψεύδω → έψευκα ρόπτω → έρραφα (Προσοχή στον διπλασιασμό του ρ!)
	3. δύο σύμφωνα, χωρίς να είναι το πρώτο άφωνο και το δεύτερο υγρό ή ένρινο 4. τρία σύμφωνα	κτείνω → έκτονα στρατεύω → έστράτευκα
Γ.	φωνήεν ή δίφθογγο	χρονική αύξηση (βλ. Ενότητα 7) έλπίζω → ήλπισα άθροίζω → ήθροισκα

Παρατηρήσεις

1. Ιδιαίτερη προσοχή χρειάζεται στον αναδιπλασιασμό που παίρνουν τα ρήματα που αρχίζουν από δασέα σύμφωνα (χ, φ, θ), τα οποία τρέπονται στα αντίστοιχα ψιλά (κ, π, τ):

χ→κ	χαρεύω	→	κε-χόρευκα
φ→π	φυλάττω	→	πε-φύλαχα
θ→τ	θύω	→	τέ-θυκα

2. Στα σύνθετα ή παρασύνθετα ρήματα με α' **συνθετικό πρόθεση** ο αναδιπλασιασμός μπαίνει **μετά** την πρόθεση, π.χ.
άπο-γράφω → άπο-γέ-γραφα.

3. Ιδιαίτερο είδος αναδιπλασιασμού είναι ο **απτικός**.

Ρήματα που αρχίζουν από α, ε, ο, στους συντελικούς χρόνους **επαναλαμβάνουν τους δύο πρώτους φθόγγους του θέματος** και συγχρόνως **τρέπουν σε μακρό το αρχικό φωνήεν**, δηλαδή α → η, ε → η, ο → ω, π.χ. άκούω → άκηκα (<άκ-άκο-α>), έλαύνω → έληκα (<έλ-έλα-α>), όρττω → όρωκα (<όρ-όρυ-α>).

α. Τὰ συσσίτιά τε ὑμῖν συντάττει (= προστάζει να οργανωθούν) **ὁ νόμος καὶ τὰ γυμνάσια καὶ τὴν τῶν ὅπλων ἔξιν** (= συνήθεια). (_____ / _____)

β. Ἐνιοι (= μερικοί) **δὲ κατ' αὐτὸν τὸν κίνδυνον ἐκβαλόντες** (= αφού τραβήξουν) **μάχαιραν ἢ τι τῶν ἄλλων ὅπλων παραλόγως ρίπτουσιν ἑαυτοὺς εἰς τοὺς πολεμίους**. (_____ / _____)

γ. Καὶ τὰ Μηδικὰ ἄρματα πείθει Κῦρος Κναζάρην εἰς τὸν τρόπον τοῦτον μετασκευάσαι. (_____ / _____)

δ. Σὺ δ' οὕτω σφόδρα πιστεύεις τοῖς σεαυτοῦ λόγοις, ὥστε πείσειν νομίζεις τοὺς

δικαστάς. (_____ / _____) (_____ /
_____)

ε. Ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ (= στη φυλακή) πλείω (= περισσότερο) χρόνον ἢ ἔξω
διατρίβει (= περνάει τον καιρό του). (_____ / _____)